

Zadeva: Ocenjevanje znanja

Zaradi različnih zakonsko nedovoljenih praks ob vrnitvi v šole na področju ocenjevanja znanja je oddelek za osnovno šolo pripravil naslednjo obrazložitev:

Postopek ocenjevanja se začne v fazi sumativnega povzemanja/celostnega vrednotenja znanja obsežnejših učnih sklopov, ko učenec in učitelj skupaj ugotovita, da sta dosegla zastavljene cilje oz. standarde znanja. Zato lahko zaključita proces učenja z ocenjevanjem na način, kot je določen v učnem načrtu za posamezni predmet. **Ocenjevanje je lahko ustno, pisno, izdelek in drugi načini in se zaključi z oceno (opisno ali številčno).** Pri tem se zavzemamo za pridobivanje raznolikih dokazov o učenju in pridobljenem znanju (pisni, likovni, tehnični, praktični in drugi izdelki, projektno delo, nastopi/ustne predstavitve ...), ki učencem omogočajo, da lahko obsežnejše, povezano znanje pokažejo tudi na način, ki njim najbolj ustreza. Pri tem pokažejo, ne le kaj vedo, ampak tudi, kako snov/vsebino razumejo in kaj znajo narediti (uporabo znanja v novih okoliščinah, spretnosti, zmožnost reševanje problemov, ustvarjalnost ...). Različni izdelki so učni dokazi o procesu pridobivanja znanja, ki jih učenci praviloma hranijo v svojem portfoliju. Dokazi o učenju niso ovrednoteni z delnimi ocenami, plusi, minusi in drugimi simboli, ampak izključno z dobrimi sprotnimi povratnimi informacijami na osnovi kriterijev, ki učencu pomagajo pri nadaljnjem učenju.

Ocenjevanje znanja (ugotavljanje in vrednotenje, v kolikšni meri učenec dosega v učnem načrtu določene cilje oz. standarde znanja) učitelj, **skladno s pravilnikom o ocenjevanju znanja in določili učnega načrta za predmet, opravi po opravljenem preverjanju znanja**, ko so učenci že imeli priložnost **svoje dokaze o znanju** (na podlagi samovrednotenja in povratnih informacij sošolcev ter učitelja) **izboljšati.**

Ocenjevanje znanja je ugotavljanje in vrednotenje, v kolikšni meri učenec dosega v učnem načrtu določene cilje oziroma standarde znanja in ga učitelj opravi po obravnavi učnih vsebin in **po opravljenem preverjanju znanja iz teh vsebin.**

Ponovitev pisnega ocenjevanja nikakor ne moremo razumeti kot postopek preverjanja znanja. V Pravilniku o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 52/13, člen 13) je jasno zapisano, v katerem primeru se pisno ocenjevanje ponovi in kaj temu predhodno sledi. Ponovitev pisnega ocenjevanja se opravi, kadar je na podlagi pisnega izdelka tretjina ali več izdelkov učencev v oddelku ali učni skupini oziroma polovica ali več izdelkov učencev v manjši učni skupini ocenjenih negativno. V tem

primeru se pisno ocenjevanje enkrat ponovi, razen za učence, ki so bili prvič ocenjeni s pozitivno oceno in pisnega ocenjevanja ne želijo ponoviti. Strokovno in zakonsko določilo je, da mora učitelj pred ponovnim ocenjevanjem **ugotoviti vzroke za neuspeh in jih analizirati skupaj z učenci ter o tem obvestiti tudi razrednika in ravnatelja. Narediti mora tudi načrt dela z učenci za utrjevanje in preverjanje znanja pred ponovnim ocenjevanjem.**

Pri tem se obvezno upošteva, da učenec lahko piše pisne izdelke, namenjene ocenjevanju znanja, **največ dvakrat v tednu in enkrat na dan.**

Ponavljanje enakega pisnega preizkusa znanja ne omogoča doseganja ciljev in standardov znanja, kot jih opredeljuje učni načrt posameznega predmeta.

Za vašo šolo pa ste na nas dodatno naslovili še naslednja vprašanja:

1. Ali mora (lahko) učenec, ki je dobil nezadostno oceno pri pisnem ali ustnem ocenjevanju, le-to **popraviti** s ponovnim pisnim ali ustnim ocenjevanjem, ali pa se nedosežene standarde znanja oceni pri naslednjem ustnem ocenjevanju?

Naloga strokovnega delavca je, da zagotovi javnost ocenjevanja in obveščanja (4. člen) s predstavitvijo ciljev in standardov znanja, opredeljenih v učnem načrtu, s predstavitvijo kriterijev ocenjevanja, z določitvijo načina in rokov ocenjevanja, z ocenjevanjem pred učenci oddelka ali učne skupine, s sprotnim obveščanjem učenca in staršev o doseženih rezultatih pri ocenjevanju ter da se učencu in staršem izroči ocenjene pisne izdelke in omogoči vpogled v druge izdelke. Še pred ocenjevanjem znanja mora **preveriti** znanje učencev (različne možnosti). Po pridobitvi kakršne koli pisne ali ustne ocene (v razponu od 1 do 5), razen z izjemo po Pravilniku, strokovni delavec ni dolžan zagotoviti učencu še dodatnih možnosti popravljanja ocene. Učenec lahko glede na **dinamiko različnih načinov ocenjevanja, načrtovanih v učiteljevi letni pripravi**, načrtuje, kdaj in na kakšen način bo v prihodnosti popravil svoje ocene. Standardi znanja so za eno VIO ali posamezni predmet ali za čas trajanja predmeta določeni in se lahko preverjajo kadar koli v času trajanja pouka. Standardi znanja niso vezani ozko na posamezni učni sklop, zato jih lahko strokovni delavec glede na poznavanje znanja posameznih učencev preverja, utrjuje in ocenjuje v različnih oblikah. Pomembno je, da standarde znanja razumemo v skladu z določili UN kot celote, povezano, in da temu ustrezno izberemo načine ocenjevanja znanja in oblikujemo ustrezna vprašanja, naloge in kriterije za vrednotenje.

2. Ali lahko učenec, ki z oceno na pisnem oz. ustnem ocenjevanju ni zadovoljen, le-to **zvišuje** s ponovnim ocenjevanjem?

Če ocenjevanje znanja načrtujemo na letni ravni in če ga ocenjujemo celostno in povezano, na raznolike načine, lahko učenec izboljšanje svojega znanja pokaže na naslednjem ocenjevanju. Izboljševanje posamezne ocene skozi šolsko leto tako ni ne smiselno ne potrebno, ker standarde znanja v smislu doseganja tega, kar je za predmet bistveno in pomeni trajno znanje, vključujemo v kriterije pri vsakem ocenjevanju in ob različnih vsebinah (zmožnosti, procesna znanja). Tudi pri ocenjevanju znanja pa je seveda treba upoštevati individualizacijo (utemeljene objektivne okoliščine), na način, ki zagotavlja pravičnost in jasne kriterije.

3. Ali mora učenec doseči čisto vse minimalne standarde iz učnega načrta za prehod v naslednji razred?

Ne. Ciljev pri pouku ne razvijamo ločeno, vsakega posebej, ampak med seboj prepleteno in povezano, in tako tudi ocenjujemo doseganje standardov znanja in minimalnih standardov znanja. **Za napredovanje v naslednji razred mora učenec dosegati to, kar je v UN za posamezni razred bistveno za to, da bo lahko sledil pouku v naslednjem razredu.** Večina standardov znanja, razen nekaterih vsebinskih, je v učnih načrtih zato določenih za VIO, ne za posamezni razred.

Katere vsebine so to in katere zmožnosti so bistvene za posamezni razred (in nadaljnje učenje), vsak strokovni delavec opredeli v svoji letni pripravi, mora pa to biti to usklajeno tudi v strokovnem aktivu in po vertikali za posamezne predmete, ki jih imajo učenci od 1. do 9. razreda. Glede na predmet in ob upoštevanju konkretnih učnih okoliščin se učitelj in strokovni aktiv avtonomno odloči, od katerih minimalnih standardov se ne odstopa, katere pa je možno nadomestiti ali ponoviti tudi v višjem razredu (seveda ob upoštevanju določil UN). Še enkrat opozarjamo na to, da so standardi znanja pisani za daljša obdobja, da niso samo vsebinski in so le redki vezani samo na posamezni razred.

Romana Košutnik, l. r.
Predstojnica OE ZRSŠ Slovenj Gradec